

város bőséges vízellátása biztosítva van. Meleg víz augusztus folyamán egyáltalán nem volt, hideg vízzel kellett tusolnunk. A fürdőszobások (Emil és Lengyel Bandi) pedig reggel teleengedték a kádat hideg vízzel és így este állott vízben tudtak fürdeni.

A délutáni pihenőt, még vasárnap délután is, a szálloda udvarán felállított tűzifaaprító körfűrészt sivitása tette egészen kellemetlenné. A reggeli ébresztőt, rendszerint már 6 órakor, szintén a körfűrész biztosította, az utóbbi időben földegyengető Dozer csattogásával felerősítve.

Azt azonban el kell ismerni, hogy kitűnő kereskedők. – Ennek kicsiben több jelét tapasztaltuk, amikor Hamdit a hegyi túra alatt egy-egy kakasra, néhány kg krumplira vagy tojásra dühödten alkudni láttuk, de ezt egy hazai esettel kapcsolatban nagy mértékben is tapasztalhattuk.

Néhány héttel ezelőtt a Komplex Külkereskedelmi Vállalat megbízásából ideérkezett két ún. „téglás szakember” azzal a céllal, hogy hordozható téglagyárakat adjanak el az albánoknak. Az albánok eredetileg a németekkel tárgyaltak, de a mieink a szállítási határidő és egyebek tekintetében olyan előnyös ajánlatot tettek, hogy a németeket hazaküldték. Nagy mellénnyel jártak a „téglások” és a Komplex emberei is. A kereskedelmi kirendeltségen is mondogatták, hogy „komoly üzletet fognak csinálni” A végén azonban kis híján nem lett az egészből semmi, az albánok ugyanis gépegységekre szétszedték a gyárakat, s minden gépre más és más ország nálunk olcsóbb ajánlatát mutatták fel. Ha jól tudom, a Komplex kiküldöttei végül is kénytelenek voltak erős árlejtéssel megegyezni, hogy ne kelljen üres kézzel hazamenniük.

Az albán különlegességek közül külön említést érdemelnek a néma jelek. Már augusztus elején, az első tárgyaláskor találkoztunk velük, s rettenetesen megzavart bennünket. Ők ugyanis a nem-et és az igen-t éppen fordítva bólintják, mint mi: amikor helyeselnek, oldalt rázzák a fejüket, és mondogatják, hogy „po, po”, viszont náluk a tagadást a fejnek fel- és lefelé történő mozgatása fejezi ki, s a mi tagadószóinknak, a „nem”-nek náluk a „jó” felel meg. Európai embernek feltétlenül furcsák ezek a jelek és meg is zavarják, amíg meg nem szokja őket.

Vége útban hazafelé

„Bjeloostrov”, október 4.

Harmadik napja utazunk a tengeren. Október 1-jén, 62 napi albániai tartózkodás után, búcsút mondtunk sok szép élményünk színhelyének, a csodás albán hegyeknek és erdőknek, Bill-nek, a kocsányos szemű öszvéresnek, Azučená-nak, a vén toprongyos pásztorasszonynak, aki

Neusheitben öblös hangjával minden reggel és este félelemmel vegyes tiszteletet ébresztett bennünk. Elbúcsúztunk a cédrusok, olajfák, mimózák, az Eucalyptusok, a hatalmas kopárok és kecskék hazájától.

Örömmel és hálával gondolunk vissza erre a 62 napra. Mennyi rémhírrrel, zűrzavaros ijesztgetéssel jöttünk el hazulról és milyen örömmel állapíthatjuk meg, hogy valamennyi rémhír volt csupán: az ivóvíz Tiranában és a hegyek között is kitűnő volt, maláriával, vérhassal nem találkoztunk, egyikünk sem volt egy napig sem beteg, vipera itt sincs több, mint a mi hegyeinkben, skorpió van, de egyáltalán nem veszélyes.

Örülünk és boldogok vagyunk, hogy ezt a vad, de nagyon szép balkáni országot megismerhettük, s rengeteg sok szép élménnyel gazdagodva térhetünk haza.

Utoljára, szeptember 30-án délelőtt Tiranában még megnéztük a múzeumokat. Nagyon szép volt a Néprajzi és egyben Archeológiai Múzeum. Láthattuk szépen összegyűjtve azokat a dolgokat, amiket már a valóságban is láttunk, de azt is, amiket sajnos nem volt alkalmunk megnézni: a Butrinti ásatásokat, a Gjirocastër-i római emlékek kiállított tárgyait stb. Nagyon érdekes és szép volt.

„Bjeloostrov”, október 7.

Utolsó napunk a hajón. Ma reggel – hajóidő szerint – 8 órakor kihajóztunk Várna kikötőjéből, s megindultunk Konstanca felé.

Hajónk valamivel kisebb, mint a „Krim” Hossza csak 90 m. Sebesége is csak 10 mérföld, a „Krim” 13 mérföldjével szemben. Ez kifejezésre jut abban is, hogy amíg a „Krim” a Konstanca-Durres-i utat 4,5 nap alatt tette meg, most a kapitány szerint 6 napba fog telni. Hétfőn délután indultunk és vasárnap éjjel fogunk beérni Konstancába.

Befogadóképessége nagyobb, mint a „Krim”-é: 250 személy. Felszerelése, berendezése is lényegesen jobb, elegánsabb, annál is inkább, mert ez korábban a Leningrád–Stockholm–London útvonalon közlekedett. Ezen az útvonalon most jár először. Az északi út emlékét jelzi az ebédlőben levő három óra, melyek közül az egyik a leningrádi, a másik a stockholmi, a harmadik a londoni időt mutatja. Közöttük ugyanis 1-1 óra eltérés van: Leningrád – 12 óra, Stockholm – 11 óra, London – 10 óra.

A kabinok felszerelése egyszerűbb. Én most egyszemélyesben lakom, itt nincs szék, asztal, szék, szekrény, hanem csak ágy, mosdókagyló, ruhafogas, két faliszekrény. Viszont nagyon szép, kényelmes a dohányszó, a kártyaszobák, a nagy szalonban még műkandalló is van. A hallban táncparkett és zongora. Nagyszerű ez a dolgozószoba is, ahol most is írok. A hallból nyílik, három kis íróasztallal. A „Krim”-hez képest új a bérhelyiség is,

ez persze üres, mert nincs miből és mit venni. Viszont a koszt nagyon jó, sokkal jobb és változatosabb, mint a „Krim”-en.

Utunk eddig zavartalan és nagyon szép volt. Október 2-án este 5 óra után Kephallinia mellett haladtunk el, s közeledtünk Zakynthoshoz. 3-án a Peloponnészosz három nyúlványát érintve, este Kythirát és a harmadik nyúlványt is elhagytuk, és ÉK-re fordulva behajóztunk a Kykládok közé. 4-én egész nap az Égei-tenger gyönyörű sima víztükrén hajóztunk, s a víz színén úszó szivacsok és medúzák számlálásával szórakoztunk. Este beértünk a Dardanellákba. 9 órakor valami város fényeit is láttuk. Rengeteg hajó, különböző színű lámpák.

Október 5-én délelőtt háromnegyed 12 tájban értünk a Boszporuszba. Tényleg igaz az, hogy a Boszporusz és Istanbul mindig más, mindig új. Gyönyörű napsütésben gyönyörködhattunk a Hagia Sofiában, s a hozzá hasonló hatalmas mecsetekben és az őket körülvevő, többemeletes minaretek tömkelegében. Most láttuk csak, hogy milyen hatalmas kiterjedésű a város.

Istanbul: Kék Mecset és Hagia Sofia

Nagyobb része a Márvány-tenger felőli bejárat körül helyezkedik el, de hátrafelé a dombokon és a szorosban is hosszan, nagy távolságra elnyúlik. Több hatalmas kikötő, óriási óceánjárókkal, gyönyörű épületek, szép villák. Igazi hatalmas világváros.

Csaknem 2 óra hosszát tartott a gyönyörű látvány. Háromnegyed 2-kor fordultunk ki a Fekete-tengerre.

Őszintén szólva izgatottan vártuk, mi lesz ezután. Elindulásunk előtt azzal ijesztgettek bennünket, hogy ilyenkor a Fekete-tenger már nagyon viharos szokott lenni, s egészen biztos, hogy nem kerüljük el a tengeri betegséget, mivel őket is már többször elkapta. Hála Istennek, eddig még semmi zavar. Tegnap estig gyönyörű napsütésben, teljesen sima tengeren hajóztunk. Mára beborult ugyan, elég erős szél is fúj, de a hajó simán úszik, amit az is bizonyít, hogy zavartalanul tudok írni.

Október 6-án reggel 7 óra tájban fordultunk be a vármái öbölbe, de 9 óra lett, mire ki tudtunk kötni. Sohasem gondoltam volna ezelőtt, hogy ilyen nagy hajónak ilyen hosszadalmas, nehézkes a kikötése.

Az egész napot Várnában töltöttük. Reggeli után és ebéd után is kimentünk sétálni a városba. Felmásztunk a nagy görögkeleti bazilika tornyába is, s onnan gyönyörködtünk a város látképében. Kb. 100 000 lakosú

város, nagyobb része ortodox, kevés a muzulmán és a katolikus. Van egy gyönyörű tengerészképző iskolája, amely már messziről, a tengerről is látszik. Egyeteme, sok iskolája, színháza, nagyon szép, fásított, rendezett utcái, szép fürdője, és parkja is van. A fürdő és a park maga külön élmény. Pálmák, agavék, gyönyörű ciprusok, rendben tartott utak, padok, sétányok, szökőkutak. Nagyon szép az egész. Az emberek, a kirakatok, minden egészen más, mint Albániában. Szép és kellemes nap volt.

Este ismét filmvetítés. Utazásunk alatt ez már a harmadik. Béláék végigülték, nekem nem volt türelmem az orosz szöveget hallgatni, inkább megfürödtem és lefeküdtem.

Ma reggel már az örmény emigráns parasztok is megjelentek az ebédlőben, akik tegnap Várnában szálltak be, hogy több mint 30 év után hazatelepüljenek Oroszországba. Ez sem mindennapi esemény.

Most október 7-e, hajóidő szerint 12 óra van. Még fél nap és beérünk Konstancába. Két nap múlva pedig, október 9-én – ugyancsak keddi napon, mint induláskor – remélhetőleg hazaérünk, és 70 napi távollét után ismét köszönhetjük Szeretteinket.

Ez alatt a 70 nap alatt megtettünk több mint 2000 km-t, végig hajóztunk 6 tengert: az Adriát, az Ión-, a Földközi-, az Égei-, a Márvány- és a Fekete-tengert. Láttunk 5 országot: Albániát, Görögországot, Törökországot, Bulgáriát, Romániát. Láttuk a hatalmas világvárost, a csodás Istanbult. Szakmai és minden egyéb tekintetben nagyszerű és felejthetetlen élmény volt.

Budapest, 1958. január